

moria

nieuwsbrief

Mei 2011

- Kennismakingsprogramma nieuwe bewoners
- **Ssst! Paarden fluisteren terug!**
Nieuws, een interview en een kijkje in...
- **De keuken van broeder Dositheus**
Hoe varen we?
- **Feiten en cijfers over 2010**

Hoe een wonder proeft

De taart staat midden op tafel. We draaien er wat omheen, verbaasd over het resultaat. Eigenlijk is het geen taart, maar een grote harde pannenkoek. Maar dan eentje die precies zo smaakt als lange vingers doen. Een verwarrende combinatie van smaak, vorm en verwachting.

Bewoner Danyar heeft zich deze morgen heer en meester gevoeld in de nieuwe keuken van Moria. We zijn blij met de keuken en met de jonge kok. Eigenlijk is de nieuwe keuken een oude keuken. De kloosterkeuken van de paters redemptoristen van het Nijmeegse Neboklooster (de paters zijn verhuisd) krijgt bij Moria een tweede leven. En Danyar een nieuwe kans.

De twee passen goed bij elkaar, keuken en kok. Danyar voelt zich thuis in keukens. Hij volgde een koksopleiding en werkte in een restaurant. Tot het misging. Na zijn straf kwam hij bij Moria, en sinds kort loopt hij stage in een taartenbakkerij. Al mag je dat zo niet noemen, want ze zijn daar niet van de straat. Ze noemen zich 'culinaire patissiers' en draaien hun hand niet om voor een overrompelende bruidstaart met etages van kleur en smaak.

Danyar kijkt met gelukkige donkere ogen. De afgelopen weken lacht de kleine jongen met het donkere haar steeds vaker. Hij is niet meer de stille jongen die hij was toen hij bij ons kwam. Over zijn werk in de patisserie vertelt hij vaak honderduit. Over de megagrote appeltaarten die hij bakt. Af en toe neemt hij lekkere hapjes mee voor iedereen. Tijdens onze maandelijkse filmavond proefde ik chocoladegebak dat nooit beter smaakte.

Maar wat ging er deze morgen mis? Een harde pannenkoek met de smaak van lange vingers was niet de bedoeling. Het wachten is op Jan. De jonge trajectbegeleider van Moria is niet alleen maatschappelijk werker, maar was eerder al kok en wijnkelner. Of beter gezegd: sommelier, want ook Jan is niet van de straat. Misschien kan hij uitkomst bieden.

Jan komt, ziet en ruikt. Zijn voorzichtige diagnose volgt. Er blijkt misschien toch iets mis met de ingrediënten. Beter was het geweest ander meel te gebruiken. En het eiwit moet lang genoeg geklopt worden. Eerst wordt het schuimig. Klop je nog langer dan wordt het stijf en houdt het de lucht vast. Trucje is dat je de vorm van een acht draait in het schuim en dat deze zichtbaar blijft. Misschien was er dan wel een luchtige cake uit de oven gekomen, als basis voor de taart die bedoeld was. Het is nu wel duidelijk dat vruchtenvulling, slagroom en marsepein onverrichterzake in de koeling kunnen blijven.

Vandaag geen taart, wel een beetje teleurstelling. De verwachting was immers gewekt om taart te eten met elkaar. Danyar is een beetje stil, hij verbijst zijn teleurstelling en laat bijna niets merken.

Zorgen voor de goede ingrediënten, lang genoeg de tijd nemen en zo hard werken dat het soms pijn doet. Het is wel een mooi beeld voor wat de bewoners en hun begeleiders bij Moria te doen hebben. De combinatie van bewoner en de juiste begeleiders zorgt voor een goede mix van ingrediënten. Maar dan begint het pas, dan moet er hard gewerkt worden en dat duurt zijn tijd. In de keuken kun je werken met instantproducten en kunstmatige hulpmiddeltjes, bij het begeleiden van mensen werkt dit niet (vinden wij). Het duurt even voor er lucht en ruimte komt en er iets van de grond komt.

Een week later is het Danyar trouwens toch nog gelukt om zijn mooie taart te bakken. Met de juiste ingrediënten en voldoende tijd. En dan is het een klein wonder wat er uit de oven komt, en hoe de eerste hap smaakt.

André Stuart, directeur

'In de keuken kun je werken met instantproducten en kunstmatige hulpmiddeltjes, bij het begeleiden van mensen werkt dit niet.' (vinden wij)

moria

werken aan vrijheid

Verkenner onder pioniers

Dat de 'keiharde' aanpak van (ex-)delinquenten jongeren niet werkt, weten rechtspsychologen al lang, zegt Graziella Sibenius Trip. Als masterstudente van prof. Corine de Ruiter van de Universiteit van Maastricht bestudeert ze in het eerste halfjaar van 2011 de aanpak van Moria. 'De positieve psychologie moet in het werk met (ex-)delinquenten nog ontwikkeld worden, en Moria is voorloper op dit gebied.'

'Ga je stage lopen tussen criminelen?', werd haar gevraagd. 'Vind je dat leuk dan?' Maar Graziella (24) had daar meteen een antwoord op. 'Moria ziet bewoners niet als criminelen, maar als jongens die een tweede kans willen. Dat is een wereld van verschil.'

Gezocht: hoop

De bekende hoogleraar forensische psychologie Corine de Ruiter van de Universiteit van Maastricht brak eerder al een lans voor de positieve aanpak van (ex-)delinquenten (zie de vorige nieuwsbrief). Zij wil samen met Moria verder onderzoek doen naar het relatief nieuwe onderzoeksterrein van de positieve psychologie. Graziella Sibenius Trip is als het ware haar verkenner. 'Meestal richt men zich bij deze doelgroep op risicofactoren', legt Graziella uit. 'Wat zijn de factoren die ervoor zorgen dat criminelen (weer) de fout in gaan? Bij Moria ligt de aandacht juist bij *beschermende* factoren: wat heeft iemand in zich en wat heeft hij nodig om een gelukkig en bevredigend leven te leiden?'

Relaxed

Graziella wilde voor haar masterstudie graag de echte wereld in, in plaats van alleen testen af te nemen bij proefpersonen op de universiteit. En die echte wereld viel erg mee. 'De sfeer bij Moria is heel rustig en relaxed. Je merkt nauwelijks verschil tussen de stafleden en de bewoners, het is hier huiselijk. Ik moest nog het meeste wennen aan het meenemen van sleutels in het huis, want de buitendeuren en de medewerkerskamers moeten op slot blijven.' Ondanks de ontspannen sfeer beleefde ze de aanpak van Moria niet als soft. 'De stafleden staan naast de jongens, maar als die tegen de regels ingaan, dan zijn ze streng en volgen er sancties. Op tijd thuis zijn, geen drugs of alcohol gebruiken, afspraken nakomen: dat wordt wel van ze geëist. Het is niet allemaal zo idyllisch. Soms gaat een jongen de fout weer in en dat is voor iedereen moeilijk.'

Onderzoek

De scriptie van Graziella (1 juli is de 'dag des oordeels', lacht ze) is geba-

seerd op studie van wetenschappelijke literatuur over dit onderwerp, beleidsdocumenten van Moria, en interviews met stafleden en bewoners. Bij de gesprekken met deze laatste groep doet ook prof. De Ruiter mee.

Uiteindelijk gaat het om een eerste wetenschappelijke onderbouwing dat de methode van Moria werkt, iets wat tot nu toe vooral zichtbaar is in de levens van de zeventien bewoners en de inmiddels tien buitenshuis wonende jongens. 'Ik vind ze aardig', zegt Graziella. 'Iedereen die binnenkomt heeft zin om hier te wonen en te werken. En geef ze eens ongelijk. Moet je kijken hoe mooi het hier is.'

Werk te doen

Dat wil niet zeggen dat Moria er al is. 'De staf doet veel op gevoel en ervaring. Het zou goed zijn als er meer onderbouwde methodes komen. Dat hoort allemaal bij de ontwikkeling van de positieve psychologie, die nog op gang moet komen. De cursus motiverende gespreksvoering (zie verderop in deze nieuwsbrief, red.) die de medewerkers volgen is een goed begin.'

Ssst!

Paarden fluisteren

Paarden liegen niet. Nooit. Ze zijn er niet toe in staat. Ze reageren als prooidieren: uiterst alert op alles wat wij uitsralen en wat er in ons leeft. Ingehouden agressie, onzekerheid, angst: een paard leest het aan ons af alsof we een open boek zijn – en geeft het terug als een spiegel. En het mooie is: het paard *vindt* er niets van, heeft geen enkel oordeel. Dat maakt van deze edele dieren leraren van formaat, ook voor de bewoners van Moria.

Lionel (25) loopt op Fred af, een leidsel in zijn hand. Zijn opdracht is de grote bruine hengst aan te haken en mee te nemen naar Paulien Steffens, de paardencoach. Hij had zich meteen al tot het dier aangetrokken gevoeld, maar in eerste instantie had hij de merrie Ivita gekozen. Dat was al spannend genoeg,

maar het ging goed. Onderweg naar het hek had het dier zelfs vriendelijk en speels in zijn rug geduwd. 'Een ruggesteuntje', zegt Paulien.

Maar nu komt het erop aan. Lionel is gespannen, en dat is niet verwonderlijk. Fred (een afkorting van *Friendship S*,

zijn volledige naam) is niet alleen groot, maar ook een heer van stand. Met dit paard, dat al 24 jaar oud is, begon Paulien Steffens haar bedrijf. Zij had een ernstige rugkwaal, hij moest afgemaakt worden vanwege beschadigde kruisbanden. Samen overwonnen ze hun kwetsuren en begonnen ze een nieuw leven, dat leidde tot de *Friendship-S-methode*. In zekere zin is Fred de vader van de paardencoaching waar Paulien twintig jaar geleden mee begon. 'Ik heb veel van hem geleerd', zegt zij.

Lionel aait Fred, die boven hem uit torent. Hij haakt het leidsel aan en gaat voor het paard staan. Hij trekt zachtjes, hij draait, hij praat. Maar Fred blijft staan. Bewegingloos. Lionel aarzelt, probeert alles nog eens, en maakt dan

het leidsel weer los. 'Kijk, hij haakt af', zegt Paulien.

Terug bij het hek ontstaat er een leergesprek tussen Paulien en Lionel. 'Hij heeft een eigen wil', zegt de jongeman. 'Net als ik, ja. Maar ik wil hem niet dwingen, ik ben een dierenliefhebber.' Een paard is een prooidier, vertelt Paulien. 'Hij zal rustig naast een leeuw gaan grazen, als hij voelt dat die ontspannen en voldaan is. Maar als de leeuw honger heeft of agressief is, maakt hij zich uit de buurt. Fred rende niet weg, maar ging ook niet mee. Omdat jij onduidelijk bent in wat je wilt, en dat is voor hem onveilig.'

Pratend en vragend komen ze uit bij de angst van Lionel dat hij een schop krijgt van dat enorme dier, en bij zijn nervositeit. Paulien nodigt hem uit om aandacht te geven aan die gevoelens, 'omdat ze er zijn. Kijk ernaar, en laat het paard er naar kijken, en dan neem je de leiding'.

terug!

'Dit gaat wel diep', had Lionel bij het kennismakingsgesprek op het terras gezegd. De methode van Paulien Steffens is erop gericht de jongens opmerkzaam te maken op hun eigen zintuigen en emoties, en hoe anderen op hen reageren. Van daaruit werkt ze aan de mogelijkheden van elke bewoner. 'Wat je niet kunt, weet je meestal heel goed. Maar wat je potentie is, dat weet je vaak niet.'

Lionel heeft moeite met autoriteit en met regels. Dat is niet zo gek, want uit de eerste ontmoeting met Fred blijkt dat hij zelf niet autoritair durft te zijn. Maar aan het einde van de sessie zet hij een stap. Hij loopt op Fred af, gaat naast hem staan. Hij aait hem over de hals, draait zich om en trekt het paard vriendelijk maar stevig met zich mee. Fred volgt. Lionel glundert.

Iedere nieuwe bewoner bij Moria krijgt een kennismakingsprogramma, waarin hij het huis, de stad en zichzelf beter leert kennen. Sinds dit jaar wordt voor de kennismaking met zichzelf gebruik gemaakt van de kunst en kunde van paardencoach Paulien Steffens en haar 'Centrum voor Coping en Gedragsverandering'.

De bewoners van Moria komen in de eerste of tweede week van hun verblijf voor het eerst bij Paulien, bij Stal Klein Vosdaal in Heelsum. Zo nodig begeleidt zij de jongens wekelijks, maar de praktijk leert dat de frequentie van de bezoeken gedurende het verblijf bij Moria afneemt.

Paulien Steffens maakt gebruik van de DISC-vragenlijst, die de bewoners in de kennismakingsperiode invullen. Uit deze beproefde methode komt tevoorschijn wat de communicatiestijl is die het beste bij de jongen past. Op grond daarvan bepaalt zij hoe ze met man en paard aan de slag gaat.

Het coachen met paarden is niet alleen voor de bewoners zelf van belang, maar ook voor hun mentoren en begeleiders. Als er in of buiten huis iets speelt, kunnen ze teruggrijpen op wat de jongens bij en van de paarden hebben geleerd.

Meer weten? Zie www.cvcg.nl

Feiten en cijfers over 2010

Ook 2010 was voor Moria een goed jaar. We hadden in totaal 28 bewoners in huis, 10 jongemannen woonden buitenshuis maar bleven door Moria begeleid worden. Van de internen waren er 19 op justitiële titel en 9 op vrijwillige basis. We kregen 45 aanmeldingen. Het totale bezettingspercentage over 2010 was 97%. We hadden een overschot aan justitiële plaatsingen, waardoor we twee van hen op onze kosten een traject hebben aangeboden.

De motor van motivatie

Het is soms een hele opgave om bewoners te motiveren zelf aan hun nieuwe kans te werken. Zijn ze in het begin vol goede moed, na verloop van tijd blijkt de werkelijkheid weerbarstiger dan droom en goede voornemens. Bovendien is verandering vaak doodeng en zijn oude patronen, hoewel ze funest zijn, lekker vertrouwd. De motor van de motivatie begint dan te sputteren. Zeker als hulpverleners in hun enthousiasme hulp gaan verlenen en het proces van de jongens proberen over te nemen.

Sinds februari volgt het team van Moria de training *Motiverende Gespreksvoering*. De theorie die aan de basis van de cursus ligt, is in de Verenigde Staten ontwikkeld vanuit het begeleiden van verslaafden. De methode is wetenschappelijk onderzocht en blijkt ook te werken in andere gebieden van hulpverlening en begeleiding. De cursus wordt verzorgd door een ervaren coach van Justitiële Jeugdinstelling De Hunnerberg in Nijmegen en vindt plaats onder auspiciën van Work-Wise Nederland, de organisatie waarmee jeugdinstellingen en instellingen voor jeugdzorg samenwerken om jongeren aan opleiding, baan, huisvesting en vrijetijdsbesteding te krijgen.

We hadden in 2010 16 instromers en 19 uitstromers. Van de jongens die ons programma verlieten, gingen er 10 individueel begeleid wonen. 1 bewoner had zijn penitentiair programma succesvol afgerond. Van de overige 8 uitstromers behaalden 2 bewoners de eerste fase niet, 2 bleken er niet begeleidbaar, 3 kampten met problematisch alcohol- en drugsgebruik, en 1 recidiveerde.

De bewoners maken in eerste instantie in ons eigen huis kennis met wat werken, samenwerken en afspraken nakomen betekenen. Ons huis vaart daar wel bij. Dankzij de inzet van de bewoners wordt onze ruime tuin steeds mooier. Ook de oprit werd aangepakt door graszoden te leggen en een fonteinbekken te plaatsen.

Intern werkten we aan de verdere verdieping van onze methoden. Elders in deze nieuwsbrief leest u bijvoorbeeld over het paardenproject, de cursus motiverend gespreksvoeren en de samenwerking met de Universiteit van Maastricht.

De arbeidstoeleiders konden veel felicitaties uitdelen. Acht bewoners haalden hun VCA-certificaat, een bewijs dat je veilig kunt werken op bouwplaatsen en binnen de industrie. Veel werknemers vragen daarom. Verder haalden 5 bewoners een heftruck-rijbewijs, 3 een reachtruck-rijbewijs, 1 een gewoon rijbewijs. Ook kan 1 bewoner zichzelf voortaan hoefsmid noemen, en 1 elektromonteur.

Steven (30)

'Ik ben geboren op St. Maarten. Veel herinner ik me daar niet van, want toen ik nog klein was, emigreerde ons gezin naar de Verenigde Staten. Ik had het goed bij mijn ouders. Het lag niet aan een slechte jeugd dat ik de criminaliteit ben ingegaan.

Het begon allemaal met rondhangen op straat met andere jongeren, in *the Bronx*, een stadsdeel van New York. Je voelt je deel van een grote familie, met oudere jongens waar je tegenop kijkt. Sommigen handelden in drugs. Zo rolde ik er langzaam in. Uiteindelijk ben ik gepakt en heb ik vijf jaar in de gevangenis gezeten. Het was de zwartste periode uit mijn leven.

De gevangenissen in de Verenigde Staten zijn slecht. Iedereen vecht dagelijks voor zijn leven. Je bent jager of prooi. Er zijn vaak relletjes en voordat de gevangenisbewaarders er lucht van

krijgen, kun je al gewond zijn. Dat is mij ook overkomen. Toen mijn straf erop zat, mocht ik niet meer in de Verenigde Staten blijven en zou ik terug moeten naar St. Maarten. Dat was geen goed vooruitzicht. Er zijn daar bijna geen banen te vinden en de kans dat ik weer met drugs in aanraking zou komen, was groot.

Via via kwam ik erachter dat ik met mijn paspoort ook naar Nederland kon gaan. Ik wist niets van dat kleine land,

behalve dat Amsterdam de hoofdstad is. Ik wilde heel graag een nieuwe start maken. Na gesprekken met een geestelijke en medewerkers van de ambassade besloot ik te gaan. Een moeilijke keuze, omdat dit betekende dat ik mijn verloofde en ons zoontje moest achterlaten.

Ik kwam met lege handen bij Moria en krijg hier alles om wat van mijn leven te maken. In ruil daarvoor maak ik schoon en kook ik voor de andere bewoners. Van koken wil ik mijn beroep maken. Ik heb een basisdiploma en wil nu ervaring opdoen.

Nederland bevalt me goed. Het eten smaakt veel beter dan in de Verenigde Staten, de levensstijl is niet zo hectisch en de meeste mensen zijn vriendelijk. Iedere ochtend word ik met een glimlach wakker en daarna bid ik voor de toekomst.'

De keuken van broeder Dositheus

Op het verlanglijstje van directeur André Stuart stond al langer een nieuwe keuken voor de bewoners. Toen de laatste redemptoristen het prachtige klooster Nebo vlakbij de Heilig Landstichting verlieten, bleef daar een kloosterkeuken over, die gesloopt zou worden in de verbouwing van de Nebo tot een appartementencomplex. Staf en bewoners van Moria regelde zelf demontage, vervoer en het meeste van de installatie van de keuken.

Op 16 maart kwamen 10 redemptoristen, allen van eerbiedwaardige leeftijd, bij Moria op bezoek. We wilden hen bedanken voor hun gift en laten zien hoe goed hun oude keuken in ons huis past. Het werd een gedenkwaardige ontmoeting tussen de religieuzen en een aantal bewoners, die zichtbaar onder de indruk waren van hun verhalen.

Vooraf voor broeder Dositheus de Vette betekende het bezoek aan Moria veel. Veertig jaar lang zorgde hij in het klooster voor het eten en drinken van zijn medebroeders. Het afscheid van Nebo en vooral van zijn domein, de keuken, kostte hem grote moeite. Het deed hem dan ook goed te zien dat die nu weer dienst doet in een gemeenschap.

Als dank aan de redemptoristen en als eerbetoon aan de broeder komt diens portret te hangen in onze nieuwe 'keuken van broeder Dositheus'.

Broeder Dositheus de Vette

werken aan vrijheid

Stichting Moria

Louiseweg 12

6523 NB Nijmegen

T: 024 329 76 80

F: 024 329 76 89

E: info@stichtingmoria.nl

W: www.stichtingmoria.nl

Tw: <http://twitter.com/stichtingmoria>

Bank 13.58.95.308

Stichting Moria ziet ex-gedetineerde jongvolwassenen met andere ogen. Door opvang, begeleiding en voorlichting wil Moria met én voor hen werken aan een nieuw toekomstperspectief. Moria is erkend door het Ministerie van Justitie. De Stichting is een initiatief van de Fraters Maristen, de Zusters van Julie Postel en de Fraters van Utrecht, en wordt financieel en moreel ondersteund door congregaties, fondsen en 2000 particuliere donateurs.